

- Harvia Legend 240
- Iki Original

- Misa Kivinen 11220
- Narvi Stony 18

Kuumat katiskakiukaat

Katiskakiukaat kiinnostavat: Kuinka pitkä lämmitysaika? Syöpikö se paljon puuta? Riittävätkö löylyt? Kannattaako maksaa tavalliseen jatkuvalämmitteiseen verrattuna moninkertainen hinta? Mikä niistä on paras?

ANTTI PURHONEN

KALLE PURHONEN, koekylpijä

JUHA JARVA, valokuvat ja tekninen avustus

Kaikki alkoi **Jouni Kermanin** jo 18 vuotta sitten keksimästä Iki-kiukaasta. Aluksi se oli erikoisuus, joka kiinnosti lähinnä saunaharrastajia. Vähitellen maine levisi, ja viimeistään Kaukalahden asuntomessuilla se löi itsensä läpi ja siitä tuli ns. trend-setter eli suunnan näyttäjä.

Nyt se on saanut seuraajia. Kopioiko joku jotakin ja rikottiinko tekijänoikeuksia, mallisuoja, patenteja tai muuta, se puitiin oikeussalissa. Tähän emme ota kantaa. Meitä kiinnostaa, minkälaiset löylyt katiskakiukaista lähtevät.

Alaston totuus

Vertailuun saatiin Harvia, Iki ja Misa. Mukaan ostettiin Narvi. Virolaisen Stovemanin hankinnasta luovuttiin keskusteluyhteyden katketta.

Kuvissa kiukaat näyttävät samantyyppisiltä. Misa on kantikas ja muut ovat pyöreitä. Kun paketit avataan, paljastuu alaston totuus.

Iki on täysin erilainen kuin muut, joiden sydän on käytännössä tavallinen jatkuvalämmitteinen kiuas, jonka kotelo eli pintalevyt on riisuttu pois. Ikin tulipesä on pitkä umpiputki, jonka päältä kiemurtelee ylös sa-

vu- tai oikeammin tuliputki.

Asia selviää parhaiten alla olevia kuvia katsomalla.

Iholla ja mittareilla

Vertailu alkoi jumpalla. Ensimmäinen kiuas ja 200 kiloa kiviä kannettiin saunaan. Kivet ladottiin kiukaaseen ja siinä poltettiin pesällinen klappeja. Käryjen haihtumista odotettiin seuraavaan päivään, jolloin aloitettiin mittauslämmitys. Siinä yksinkertaisesti mitattiin aika, joka kului kivien lämpenemiseen 350 Celsius-asteeseen ja hartioiden 80 asteeseen.

Punnittiin, paljonko puita kului ta-

voitteeseen pääsyyn ja mikä oli kiuukaasta ulostulevan savukaasun lämpötila ennen hormia.

Lämpötilan tasaisuuden suhteen oltiin höveliä, sillä vertailun aikana ulkolämpötilat olivat muutaman asteen plussalla. Mittauskylvyssä kuitenkin pyrittiin siihen, että saunan alkulämpötila oli noin 10 °C.

Kivet olivat myös saman lämpöisiä. Tämä merkitsee sitä, että lämmitysajat ovat vain keskenään verrattavissa ja tässä nimenomaisessa hirsisaunassa.

Seuraavan kerran kiuas lämmitettiin samalla tavalla. 25 vuoden aika-

”VERROKKIKIUKAANA” oli vuoden 2003 vertailussa neljä tähteä saavuttanut Harvia Pro Steel 20. Se on edelleenkin hyvä hankinta, jos katiskakiukaiden hinta tuntuu korkealta tai lämmitysaika pitkältä.

VERTAILUN kolme muuta kiuasta, joista kuvasa Harvia, rakentuvat riisutun, tavallisen jatkuvalämmitteisen kiukaan ympärille.

KUVA kertonee varsin selvästi, missä Ikiä on kysymys. Kivet ympäröivät tasaisesti sylinterin muotoisen tulipesän joka puolelta.

VERTAILUTESTIEN ERIKOISNUMERO

Ilmestyy 9.12. 7,90 €
ERA14
www.eralehhti.fi

Maittavimmat vieheutuudet

Suurhaukivieheet
950 haukea
myöhemmin
Pyrstölusikka,
pikku-Buster ja
muut pikkuhauen
herkut
Kotiverstaiden
kuhakapulat

Halvalla hauestamaan?
Selviääkö halvalla virvelillä haukivesillä

**Pilkkikausi alkaa
heikoilla jäillä**
Erilaiset pilkkijän kelluasut uintikokeessa

Kalakohteena taimen
Meritaimenta itärajan tuntumasta
Taimen tarjoaa tukevia pilkkitärppejä

Erävaeltaja
Säärystimillä säältä suojaan
Mutkattomasti Muotkalla

Aseet&Patruunat
Parivertailussa Mossbergin ja S&W:n
metsästyskiväärit
Parasta haulikon patruunaa etsivälle
Sakon uusi suurriistapatruuna

Tilaa vaivatta netistä
www.eralehhti.fi/tutustu

SAVUKAASUJEN hiukkaspitoisuutta yritettiin tutkia pienen analyysointilaitteen avulla. Ensimmäinen oli kuitenkin yritettävä jäähdyttää savu. Tulokset heiteltivät niin paljon, että tällä kertalla ne jätettiin omaan arvoonsa. Menetelmämme vaatii kehittelyä.

KIUKAASTA lähtevän palokaasun lämpötila mitattiin hormin alkupäästä. Lämpötila vaikuttaa mm. hormin ja piipun valintaan. Olisi toivottavaa, että tämä lämpötila ilmoitettaisiin kiukaan arvokilvessä.

TEKNIKKAA	HARVIA	IKI	MISA	NARVI
Ilmoitettu kiuasteho (kW)	18	-	20	18
Suurin kivimäärä (kg)	200	240	200	200
Suosittelava saunan koko (m³)	10-24	8-22	8-25	8-18
Kiukaan mitat				
Leveys (mm)	600	600	530	550
Korkeus (mm)	840	730	750	730
Syvyys (mm)	600	600	600	550
Paino (kg)	75	65	69	50
Pienin suojaetäisyys yläpinnasta kattoon (mm)	1000	1000	1200	1200
Savuaukon halkaisija (mm)	115	115	115	119
Suojaetäisyydet (mm)	*)	*)	*)	*)
Tulipesän katon vahvuus (mm) **)	10	6	8	8
Tulipesän seinämien vahvuus (mm) **)	3,5 - 5	6	3 - 4	4
Säädettävät jalat	4	ei	4	ei

*) Suojaetäisyydet kiukaan pinnosta erilaisiin materiaaleihin vaihtelevat, joten ne on tarkistettava aina kiukaan asennusohjeista

***) Käytännössä "kestävyyden" määräävät materiaalit ja kiukaan käyttö

SAUNAN alkuolosuhteet tasattiin sähkölämmittimellä. Tasainen sytytys varmistettiin puhaltamalla ensin lämpöpuhaltimella hormi vetäväksi, jolloin ilmanpaineen vaihtelut saatiin käytännössä eliminoitua. Kuvassa on kiukaan "rasvapoltto". Varsinaisessa vertailussa käytettiin koivuklapeja, jotka sytytettiin ajan mukaisesti päältäpäin.

SAUNAN puolelta mitattiin lämpötila hartioiden ja varpaiden kohdalta sekä kosteus.

na käytännöllisesti kaikki pikakokeiden ja vertailujen kiukaat kylpenyt koekylpijämme nautiskeli – toivon mukaan – löylyistä ja kokeili, mitä kiukaasta lähtee.

Seuraavaksi sekalainen saunakunta vauvoista vaareihin kylpi pari kertaa. Näillä kylvyillä pyrittiin antamaan arvosana kiukaan löylynantokyvystä.

Viikon kuluttua seurasi uusi jomppa. 200 kiloa kiviä purettiin, kiuas vaihdettiin ja 200 kiloa ladottiin takaisin. Kierros alkoi uudestaan.

Kukin kylpeköön tyylillään

Kiuasvertailujen tekoa voisi pitää melko "kipeänä" hommana. Tihrutaan mittareita ja kelloa. Punnitaan puun kulutusta. Yritetään keksiä hyviä kiukaista Huonoa ja huonoista Hyvää. Kaikkein turhauttavinta on ajan ja puun kulutuksen mittaaminen. Aikaa on maailma täynnä ja saunakaljat maksavat aina enemmän kuin lämmitykseen käytetty puu.

Mutta mitä lyhyempi lämmitysaika ja pienempi puun kulutus, sitä vähemmän noita vaarallisia pienhiukkasia! Jos ne ja hiilijalanjäljet kiusaavat, jätä kokonaan kylpemättä. Käytä tuulivoimaa hyödyntävää sähkökiuasta. Tai tasaa tilanne jättä-

KIUKAASTA mitattiin helma- ja löylykivien lämpötila. Pintakivien lämpötilan tasaisuutta tutkittiin laserlämpömittarilla. Puun kulutus punnittiin.

mällä auto kotiin ja pyöräile töihin. Älä kuitenkaan missään tapauksessa saunan takia stressaannu. Se on kahdeksas kuolemansynti.

Lukijat saavat ottaa vapaasti kantaa siihen, oliko vertailu oikein tehty. Mikä ihmeen standardi ovat 350 ja 80 °C? Sanotaan vaikka, että Tekniikan Maailman ja nyt RM:n oma.

350-asteisilta kiviltä lähtee varmasti oikeaa löylyä eikä kuumaa, märkää, korvia polttavaa höyryä kuten lähem-

pänä 200 astetta tapahtuu.

80 astetta taas voidaan pitää jonkinlaisena tämän päivän saunojen keskilämpötilana. Se on laskenut vuosien varrella ja monet pitävät jo parempana 70:ää °C. Vanhan kansan 120 asteessa kylpijiä ei enää juuri löydy.

Tämän vertailun kriteerien perusteella Iki on voittaja, mutta kylpemistottumusten takia se ei välttämättä ole kiuas, jonka saunaansa

LAPSET oli hädettävä kuuntelemasta, kun Misan kivikuormaa purettiin. Kädet eivät mahtuneet eikä pituus riittänyt. Oli turvauttava grillipihteihin. Helmakivien vaihto ei ole herkkua.

hankkii. Kuumaa saunaa kaipaavan kannattaa ostaa Misa. Hän, joka ajattelee, että "kiuas ei saa kiiltää eikä uunin luukku ole mikään pellen naama", hankkii Harvian.

Onneksi meitä on moneksi. Niin on myös saunoja ja kiukaita. zzz

MITTAUSTULOKSET	Harvia	IKI	Misa	Narvi
Kivimäärä vertailun aikana (kg)	200	200	200	200
Lämmitysaika +80 °C hartialämpöön (min)	95	90	90	105
- Kivien lämpötila (°C)	310	460	320	360
- Lämpötila alalautteella (°C)	32	32	36	35
Lämmitysaika, kivet +350°C (min)	110	60	115	100
- Hartialämpötila (°C)	85	66	89	78
- Lämpötila alalautteella (°C)	33	25	47	22
Puunkulutus esilämmityksen aikana (kg)	13	15	17	20
Korkein mitattu savukaasulämpötila (°C)	630	606	608	780

*Lämmitys lopetettiin 90 minuutin jälkeen, jolloin hartialämpötila oli 73 °C

LOPPUARVOSTELU	Painokerroin %	HARVIA	IKI	MISA	NARVI
Käyttöönotto	5	8	7	6	7
Lämmitysnopeus, kivet 350°C (min)	15	7	9	8	7
Lämpötilan tasaisuus saunassa	25	8	7	9	8
Löylynantokyky	40	8	9	7	8
Puun kulutus	15	8	8	7	7
YLEISARVOSANA	100	7,9	8,3	7,6	7,7

LOPPUARVOSTELU

IKI Original

Valmistaja: IKI-Kiuas Oy, Heisinki, www.ikikiuas.com
Hinta: 990 euroa.
 Kivet eivät sisälly hintaan.
Takuuaika: Tulipesä 2 vuotta, muut osat 10 vuotta

■ IKI on täysin omaperäinen ja tässä mielessä rakenteeltaan ainutlaatuinen. Tulipesä on 60 cm pitkä, halkaisijaltaan 32 cm:n teräsputki, jonka päältä lähtee kierukan muotoinen savutorvi. Tämä on ympäröity ruostumattomasta teräksestä tehdyllä verkolla, joka ladotaan täyteen kiviä tulipesän alta asti.

Kiukaan asennus teettää kohtuullisen määrän töitä, jossa tarvitaan työkaluja mm. luukun asentamiseen.

Kiukaan suunnittelussa on lähdetty siitä, ettei pyrkimyksenä ole saada saunaan korkeita lämpötiloja, vaan kohtuullisessa ajassa kiuas kylpykuntoon ja siitä riittävästi löylyä. Tässä on onnistuttu.

Kivien lämpötila vaihtelee melkoisesti ympäri kiuasta, joten kukin voi "etsiä" siitä mieleisensä löylyt.

HYVÄÄ

- Löylynantokyky
- Lyhyt lämmitysaika

HUONOA

- Hintaa varauksin

Yleisarvosana: 8,3

Harvia Legend 240

Valmistaja: Harvia Oy, Muurame, www.harvia.fi
Hinta: 700 euroa.
 Kivet eivät sisälly hintaan.
Takuuaika: 2 vuotta

■ LEGEND on enemmän "kalteri-" kuin "katiskakiuas". Kiukaan sydän on käytännössä tavallinen, jatkuvalämmitteinen.

Kiukaan asennus on helppoa eikä mitään työkaluja tarvita. Häkki on viimeistelty hyvin, eikä se naarmuta kivien latojan käsiä, mutta vie tilaa kuljettaessa. Iso lasiluukku valaisee hyvin saunan lattiaa.

Lämmitysnopeus on maltillinen, mutta löylynantokyky hyvä. Kivien lämpötila vaihtelee melkoisesti ympäri kiuasta.

HYVÄÄ

- Löylynantokyky
- Pieni puun kulutus

HUONOA

- Tilaa vievä pakkaus

Yleisarvosana: 7,9

Narvi Stony 18

Valmistaja: Narvi Oy, Lappi, www.narvi.fi
Hinta: 650 euroa.
 Kivet sisältyvät hintaan.
Takuuaika: 1 vuosi

■ STONY on perusteiltaan tavallinen, jatkuvalämmitteinen puukiuas, joka on ympäröity ruostumattomasta teräksestä tehdyllä verkolla. Verko suljetaan vasta ennen kivien asennusta, joten sen voi kuljettaa rullalla.

Iso lasiluukku valaisee hyvin saunan lattiaa ja siinä on hyvä vedonsäätö venttiili.

Lämmitysnopeus on kohtuullinen, mutta löylynantokyky hyvä. Kivien lämpötila vaihtelee melkoisesti ympäri kiuasta.

HYVÄÄ

- Löylynantokyky
- Kivet sisältyvät hintaan

HUONOA

- Suurehko puun kulutus

Yleisarvosana: 7,7

Misa Kivinen 11220

Valmistaja: Misa Oy, Lemi, www.misa.fi
Hinta: 700 euroa.
 Kivet eivät sisälly hintaan.
Takuuaika: 1 vuosi

■ KIVINEN on perusteiltaan tavallinen, jatkuvalämmitteinen puukiuas, joka on ympäröity ruostumattomasta teräksestä tehdyllä verkolla. Muista poiketen verkko ei ole pyöreä, vaan nelikulmainen.

Iso lasiluukku valaisee hyvin saunan lattiaa. Veto säädetään tuhkaluukulla.

Lämmitysnopeus on hyvä, ja kohtuujassa sauna voidaan haluttuunsa lämmittää kuumaksikin. Löylynantokyky riittää hyvin tavalliseen perhesaunaan.

Kivien lämpötila vaihtelee melkoisesti ympäri kiuasta.

HYVÄÄ

- Tasainen ja tarvittaessa korkea saunan lämpötila

HUONOA

- Hankala kivien vaihto

Yleisarvosana: 7,6

